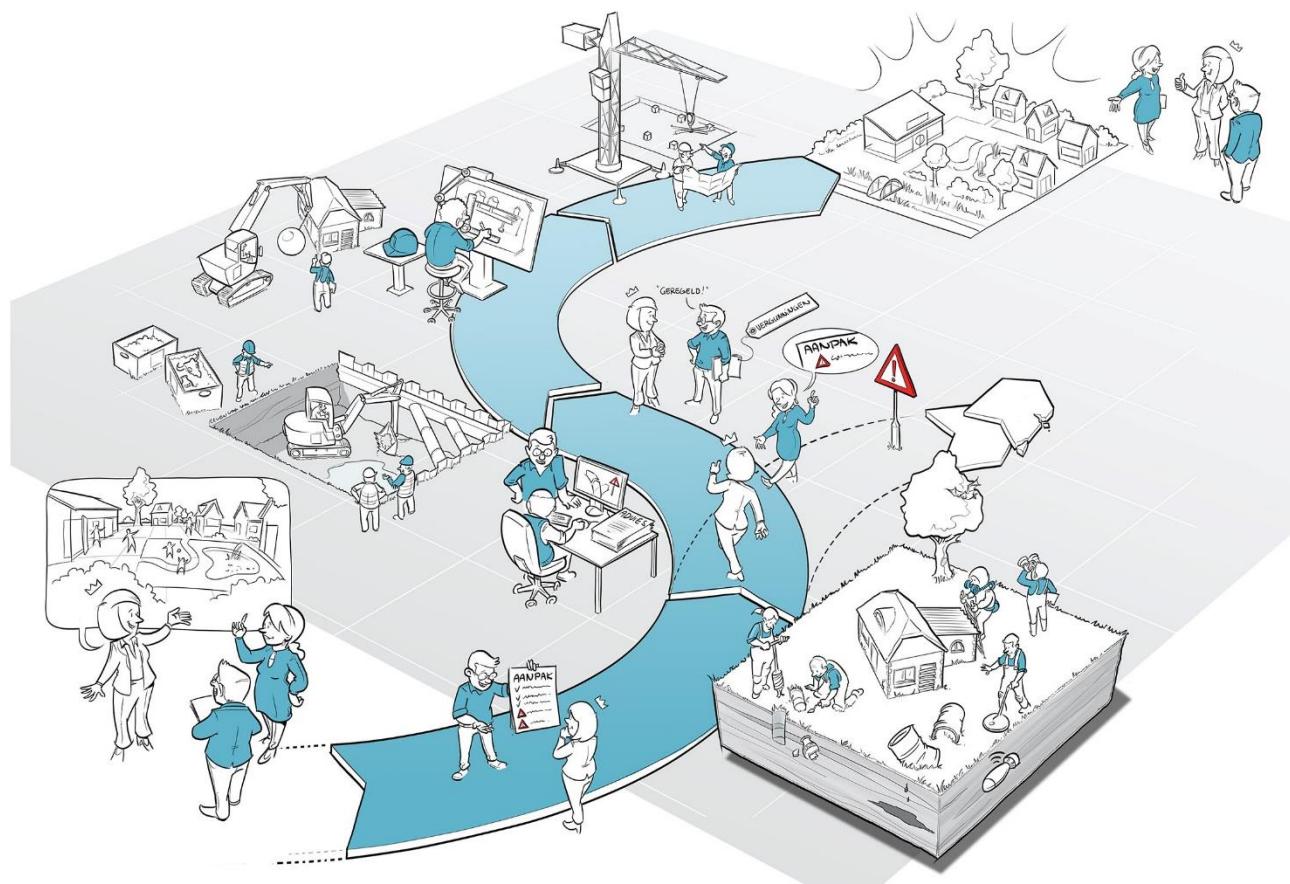

2343 Quickscan Wet natuurbescherming – Stompwijkstraat, Wassenaar

RAPPORT

Datum	:	22-1-2020
Kenmerk	:	R&O19112343/REI/rap1
Auteur	:	Dhr. R. Eisenga
Vrijgave	:	Mevr. J. Weijers
Opdrachtgever	:	Woningbouwvereniging Willibrordus Dhr. M. Fischer Hofcampweg 87 2241 KE Wassenaar

Inhoud

1.	Inleiding.....	3
1.1	Aanleiding	3
1.2	Doel van het onderzoek	3
1.3	Leeswijzer.....	3
2.	Opzet en uitvoering van het onderzoek	4
2.1	Bureaustudie.....	4
2.2	Veldonderzoek	4
2.3	Effectenbeoordeling	4
3.	Beschrijving van het plangebied.....	5
3.1	Ligging plangebied ten opzichte van beschermde gebieden en omgeving.....	5
3.2	Algemene beschrijving van het plangebied	7
4.	Wettelijk kader.....	8
4.1	Wet natuurbescherming, onderdeel soorten	8
4.2	Verordening uitvoering Wet natuurbescherming Zuid-Holland	9
5.	Resultaten en effectenbeoordeling	10
5.1	Vleermuizen.....	10
5.2	Grondgebonden zoogdieren.....	12
5.3	Vaatplanten.....	13
5.4	Vogels.....	13
5.5	Amfibieën en reptielen.....	14
5.6	Overige beschermde soorten	14
5.7	Bomen	15
6.	Effecten, verplichtingen en aanbevelingen.....	16
6.1	De zorgplicht zoals weergegeven in artikel 1.11	17
6.2	De zorgplicht specifiek voor vogels in artikel 3.1	17
6.3	Overzicht van onderzochte soortgroepen en onderzoeksresultaten	18
6.4	Aanbevelingen	19
	Literatuur en bronvermelding	22

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

In opdracht van Woningbouwvereniging Willibrordus uit Wassenaar is een flora- en faunaonderzoek uitgevoerd van in totaal 10 woonblokken op locatie Stompwijkstraat en omgeving te Wassenaar. De voorgenomen plannen betreffen de sloop van alle woningen en nieuwbouw.

1.2 Doel van het onderzoek

Deze quickscan flora en fauna heeft ten doel de voorgenomen plannen te toetsen aan de huidige natuurwetgeving zodat duidelijk wordt welke maatregelen moeten worden getroffen om overtreding van deze wet te voorkomen. Het plangebied is onderzocht en beoordeeld op de aanwezigheid van en betekenis voor door de Wet natuurbescherming beschermde plant- en diersoorten.

Indien overtreding niet kan worden vermeden, is in het onderhavige rapport aangegeven voor welke soorten en met welke onderbouwing ontheffing dient te worden aangevraagd. Indien aanvullend onderzoek noodzakelijk blijkt, kan op basis van de quickscan een gedegen planning daarvan worden gemaakt.

1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 is de opzet van het onderzoek besproken en in hoofdstuk 3 wordt nader ingegaan op het plangebied. In hoofdstuk 4 is de reikwijdte en de doelstelling uit de Wet natuurbescherming beschreven. In hoofdstuk 5 worden conclusies getrokken uit de resultaten van het bureauonderzoek en het veldbezoek, waarna in hoofdstuk 6 de conclusies zijn samengevat. Tot slot worden in §6.4 aanbevelingen gedaan om de ecologische structuur in het gebied te verbeteren en wordt in de bijlage een overzicht van de geraadpleegde literatuur gepresenteerd.

Fig. 1: Impressie van één van de woonblokken in het plangebied gezien vanaf de Sandelandstraat

2. Opzet en uitvoering van het onderzoek

Het onderhavige flora- en faunaonderzoek bestaat uit twee onderdelen, te weten: een bronnen- en literatuuronderzoek (bureaustudie) en een biotooptoets (veldbezoek). De biotooptoets is door een ecoloog uitgevoerd op 9 januari in de ochtend, bij windkracht zuidzuidwest, zwaar bewolkt weer en circa 11°C.

2.1 Bureaustudie

Het bronnen- en literatuuronderzoek omvat een bureaustudie, waarbij kaarten zijn geraadpleegd (kenmerken van het landschap waarin het plangebied zich bevindt) en de reeds bekende verspreidingsgegevens van voorkomende beschermde soorten in de regio zijn geraadpleegd. In het bronnen- en literatuuronderzoek zijn het plangebied en het omliggende gebied in een straal van ongeveer 1,5 kilometer onderzocht.

Er zijn diverse bronnen geraadpleegd om een beeld te krijgen van de verspreiding en mogelijk voorkomen van beschermde soorten in en rond het plangebied. Aan de hand van deze informatie is een inschatting gemaakt of de betreffende soorten in het plangebied voor zouden kunnen komen, gezien de habitatvoorkeur van de betreffende soorten. Een overzicht van de gebruikte literatuur is opgenomen in de literatuurlijst, die is opgenomen in de bijlage van deze briefrapportage.

2.2 Veldonderzoek

Naast een bureaustudie is een biotooptoets uitgevoerd. Dit betreft een veldbezoek met als doel een inschatting te maken van de ecologische kwaliteiten van het plangebied. De bevindingen van het bronnen- en literatuuronderzoek worden in het veld getoetst en indien nodig aangevuld. Op het moment dat een biotooptoets wordt uitgevoerd, zijn niet alle soorten zichtbaar aanwezig. Diersoorten zijn bijvoorbeeld alleen nachtactief of in een bepaalde periode van het jaar afwezig. Daarom zijn de eisen die soorten/soortgroepen aan hun leefomgeving stellen met betrekking tot vaste rust- en verblijfplaatsen, voedselgebieden en migratierouten vergeleken en getoetst met de situatie in het veld. Op deze manier is ook het belang van het plangebied beoordeeld voor flora en fauna die niet zijn waargenomen gedurende de biotooptoets, maar desondanks toch mogelijk kunnen voorkomen ter plaatse van het plangebied. De resultaten van de biotooptoets betreffen uitsluitend waarnemingen binnen het plangebied.

2.3 Effectenbeoordeling

Op basis van de veldkenmerken van het plangebied en de verspreiding van beschermde soorten, is beoordeeld voor welke beschermde soorten het plangebied van betekenis kan zijn. Bij deze toetsing is alleen gekeken naar de beschermde soorten uit de Wet Natuurbescherming. Deze soorten hebben een Nederlandse of Europese bescherming en moeten worden getoetst op voorkomen en effect. Wanneer effecten optreden of verbodsbepalingen worden overtreden, dan zijn er mogelijk maatregelen nodig om de effecten te voorkomen, verzachten of te compenseren om te voldoen aan de Wet Natuurbescherming.

Algemene soorten zijn niet meegenomen in deze toetsing. Deze soorten zijn zodanig algemeen in Nederland dat de gunstige staat van instandhouding niet in het geding komt door de meeste projecten. Bovendien geldt voor deze soorten een vrijstelling van de verbodsbepalingen zoals weergegeven in artikelen 3.1, 3.5 en 3.10 van de Wet Natuurbescherming. Wel geldt de zorgplicht ex artikel 1.11.

3. Beschrijving van het plangebied

3.1 Ligging plangebied ten opzichte van beschermde gebieden en omgeving

Het plangebied is gesitueerd aan de noordkant van Wassenaar. Het ligt in een relatief groene zone tussen twee parkachtige groenstroken.

Op de onderstaande kaart is te zien dat het plangebied geen deel uitmaakt van het Natuurnetwerk Nederland. Het gebied maakt eveneens geen onderdeel uit van een ander beschermd gebied, zoals Natura 2000, belangrijk weidevogelgebied of strategische reservering natuur. Binnen een afstand van 10 km liggen de volgende Natura 2000 gebieden met de status voor wat betreft stikstofgevoeligheid:

Meijndel & Berkheide - 2 km	-	<i>Gevoelig</i>
Coepelduynen - 7 km	-	<i>Gevoelig</i>
De Wilck - 9 km	-	<i>Niet gevoelig</i>

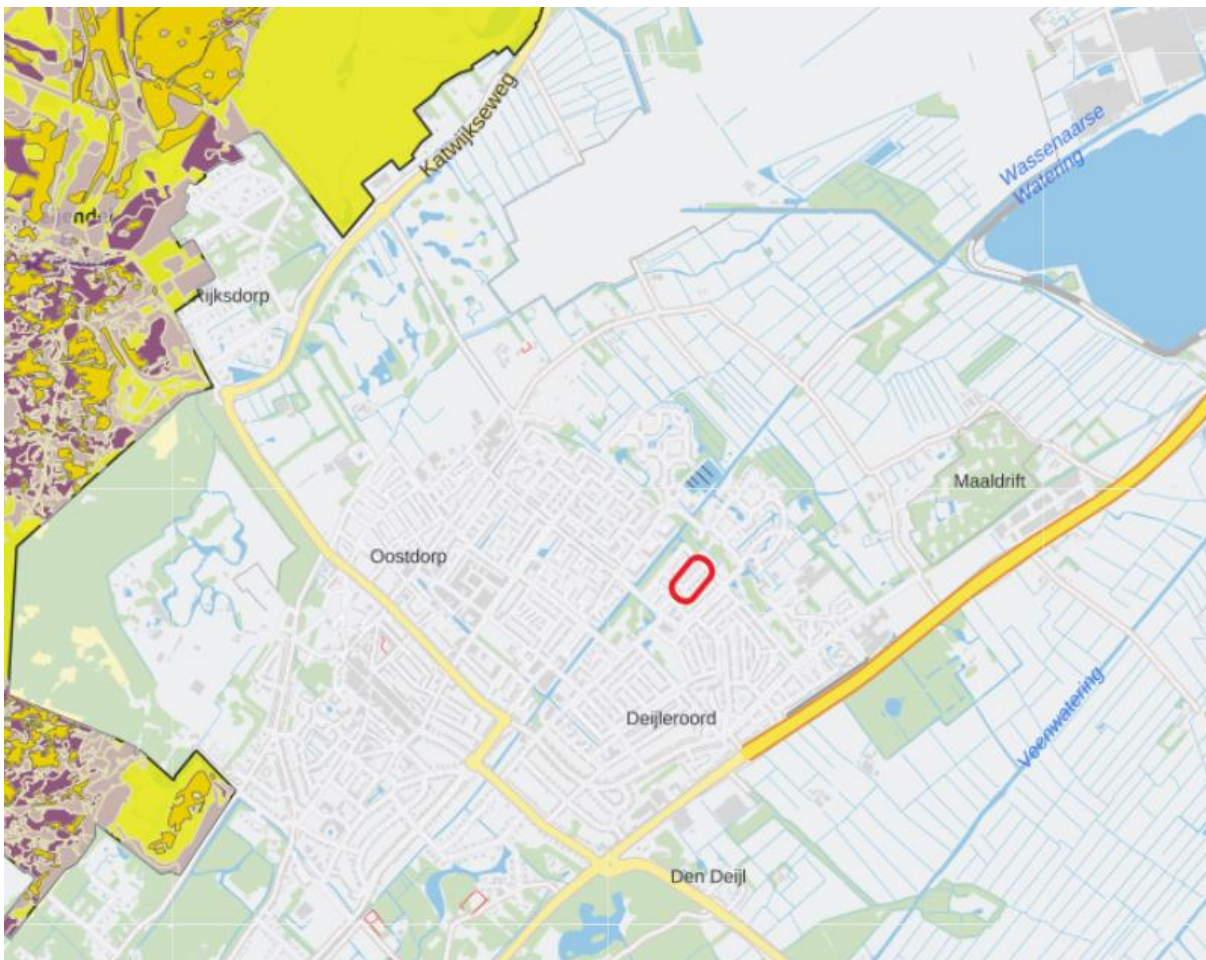

Fig. 2: Ligging plangebied (rode ovaal midden) ten opzichte van ecologische hoofdstructuur EHS/NNN (lichtgroen en roze), Natura2000 gebied Meijndel en Berkheide (geel en paars). Bron: Aeries Calculator

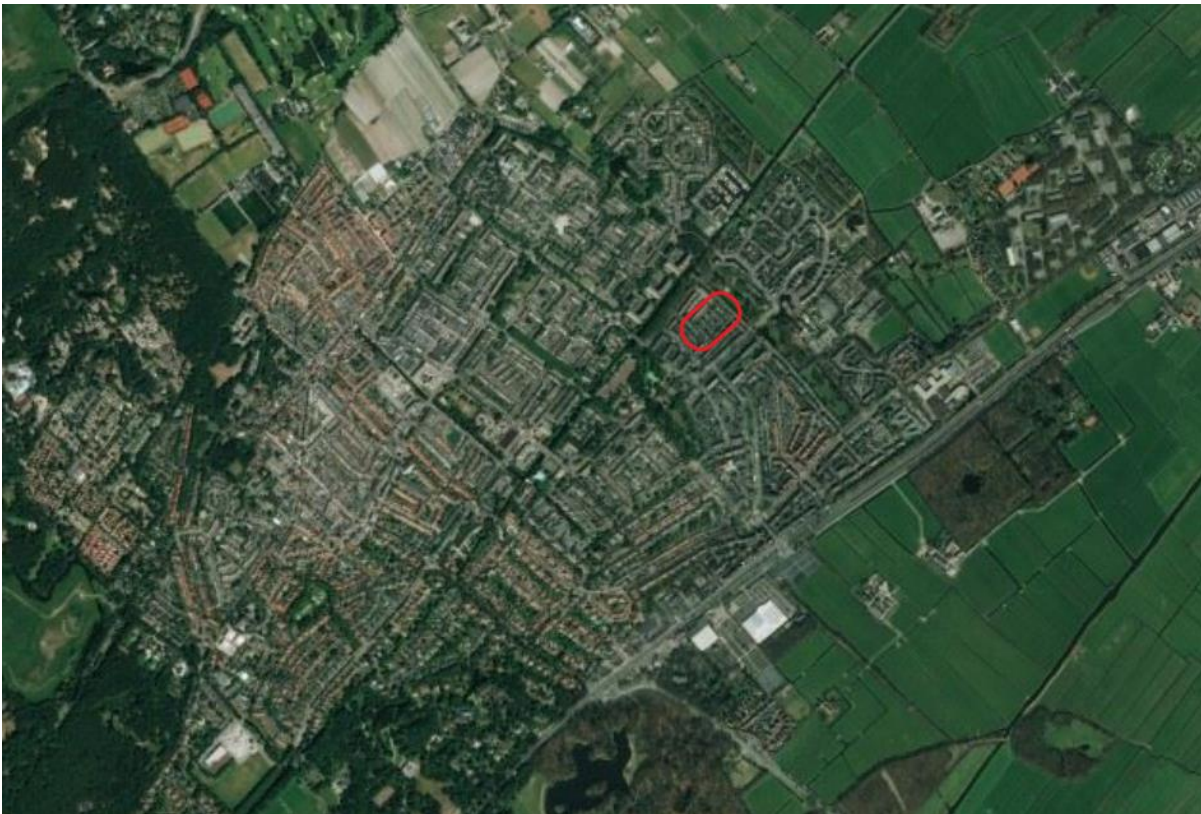

Fig. 3: Ligging van het plangebied ten opzichte van de groene omgeving van Wassenaar

Fig. 4: In detail de tien blokken woningen aan de Stompwijkstraat in Wassenaar binnen de paarse lijn

3.2 Algemene beschrijving van het plangebied

Het plangebied bestaat uit een tiental blokken met in totaal 40 woningen gelegen aan weerszijden van de Stompwijkstraat. De Stompwijkstraat zelf behoort ook tot het plangebied en heeft aan weerszijde bomen. De woningen hebben twee verdiepingen en een schuin pannendak. Alle woningen zijn opgetrokken in dezelfde stijl. In de tuinen staan blokken met schuurtjes van één verdieping. Alle woningen hebben een voor- en achtertuin. Een aantal heeft een inpandig balkon.

Fig. 5: Foto-impressie van het plangebied

4. Wettelijk kader

4.1 Wet natuurbescherming, onderdeel soorten

Voor soortenbescherming geldt voor deze wet dat deze gericht is op het bereiken of herstellen van een gunstige staat van instandhouding van deze soorten. De wet maakt hiervoor een programmatische aanpak mogelijk. Binnen deze wet wordt de soortbescherming opgedeeld in drie categorieën:

1. De bescherming van alle natuurlijk in het wild levende vogels van soorten die voorkomen in de EU als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn en de niet in die bijlage genoemde geregeld voorkomende trekvogelsoorten (art. 3.1 – 3.4).
2. De bescherming van in het wild levende dieren en planten van soorten die voorkomen in de EU op grond van de Habitatrichtlijn (bijlagen I, II, IV, V) en natuurbeschermingsverdragen (art. 3.5 - 3.9).
3. De bescherming van niet onder de bovenstaande twee categorieën vallende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen, kevers en vaatplanten voorkomend in Nederland, vermeld in de bijlage van de Wet natuurbescherming (art. 3.10 - 3.11). Voor de zoogdier- amfibie- en reptielsoorten opgenomen in deze bijlage geldt geen Europese verplichting tot bescherming. Deze soorten worden beschermd vanwege de breed in de maatschappij levende overtuiging dat deze dieren een bescherming behoeven. De andere in de bijlage opgenomen soorten worden om ecologische redenen beschermd. Hiermee geeft Nederland uitvoering aan de algemene verplichting van het Biodiversiteitsverdrag om kwetsbare en bedreigde dier- en plantsoorten te beschermen.

Verbodsbepalingen: Artikel 3.5

1. Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
2. Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
3. Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
4. Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.
5. Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Uitbreiding verbodsbepalingen en mogelijkheid tot ontheffing of vrijstelling: Artikel 3.10

1. Onverminderd artikel 3.5, eerste, vierde en vijfde lid, is het verboden:
 - a. in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen;
 - b. de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen, of
 - c. vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielend.

2. Artikel 3.8, met uitzondering van het derde en vierde lid, is van overeenkomstige toepassing op de verboden, bedoeld in het eerste lid, met dien verstande dat, in aanvulling op de redenen, genoemd in het vijfde lid, onderdeel b, de noodzaak voor de ontheffing of vrijstelling ook verband kan houden met handelingen:
 - a. in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
 - b. t/m h. (niet van toepassing, zie wettekst).
3. De verboden, bedoeld in het eerste lid, onderdelen a, en b, zijn niet van toepassing op de bosmuis, de huisspitsmuis en de veldmuis voor zover deze dieren zich in of op gebouwen of daarbij behorende erven of roerende zaken bevinden.

4.2 Verordening uitvoering Wet natuurbescherming Zuid-Holland

Artikel 8.1 vrijstelling ten behoeve van bestendig beheer of onderhoud en de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden.

1. De verboden, bedoeld in artikel 3.10, eerste lid, van de wet, gelden niet bij de uitvoering van handelingen in het kader van:
 - a. de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
(b,c,d niet van toepassing, zie wettekst)
2. De vrijstellingen, bedoeld in het eerste lid, gelden ten aanzien van de in bijlage 6 genoemde andere beschermde soorten: aardmuis, bastaardkikker, bosmuis, bruine kikker, bunzing, dwergmuis, dwergspitsmuis, egel, gewone bosspitsmuis, gewone pad, haas, hermelijn, huisspitsmuis, kleine watersalamander, konijn, meerkikker, ree, rosse woelmuis, veldmuis, vos, wezel en woelrat. Bovenstaande soorten zijn derhalve niet beschermd bij de voorgenomen werkzaamheden, wel geldt de zorgplicht.

5. Resultaten en effectenbeoordeling

5.1 Vleermuizen

Resultaten bureauonderzoek

Het plangebied bestaat uit meerdere blokken waarin vleermuizen kunnen verblijven. De meest voorkomende gebouwbewonende vleermuissoort is de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*). Andere soorten die voorkomen in Wassenaar en gebruik kunnen maken van gebouwen zijn de ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*), gewone grootoorvleermuis (*Plecotus auritus*), meervleermuis (*Myotis dasycneme*) en laatvlieger (*Eptesicus serotinus*). Bomen van voldoende grootte maken onderdeel uit van het plangebied waardoor de aanwezigheid van boombewonende soorten niet bij voorbaat kan worden uitgesloten. Gewone dwergvleermuis en laatvlieger gebruiken bomen als paarverblijf. Ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*), watervleermuis (*Myotis daubentonii*) en rosse vleermuis (*Nyctalus noctula*) zijn echte boombewonende soorten.

Resultaten veldbezoek

De blokken zijn geïnspecteerd op plaatsen waar vleermuizen in kunnen verblijven. Van vleermuizen is bekend dat zij een verblijfplaats prefereren welke drie meter naar beneden vrije uitvliegruimte heeft. Op verschillende plekken zijn open stootvoegen aangetroffen. Verschillende zijn te laag gesitueerd of zijn bewoond door een type trechterspin (fig. 7) en doordoor niet geschikt voor vleermuizen. Er zijn echter ook open stootvoegen die hoger liggen dan 3 meter en schoon zijn, waardoor zij geschikt zijn voor vleermuizen om als ingang naar een mogelijke verblijfplaats in de spouwmuur te dienen. Op de hoeken van alle tien de blokken kan de ruimte onder de dakpannen bereikt worden. Hierdoor zijn ook deze openingen geschikt voor mogelijke verblijfplaatsen van vleermuizen (zie fig. 6).

Fig. 6: links een voorbeeld van geschikte open stootvoegen

rechts de mogelijk entree om onder dakpannen te komen

Fig. 7: voor vleermuizen ongeschikte open ventilatie- en stootvoegen met in de paarse kaders een type trechterspin. De overige ventilatievoegen zijn dichtgestopt met zachtboard

De bomen in het plangebied zijn onderzocht op openingen als gaten en scheuren alsmede los zittende schors, plekken die een boom voor boombewonende vleermuizen geschikt maken. In de tuinen van de woningen staan geen bomen van voldoende dikte. Wel aanwezige grote bomen betreffen groenblijvende coniferen. Deze boomsoort is door de dichte begroeiing rondom de stam onbereikbaar en daarmee ongeschikt voor vleermuizen om een verblijfplaats te hebben. In de Stompwijkstraat is in het openbaar groen één boom met een opening aangetroffen waardoor de aanwezigheid van boombewonende vleermuizen niet kan worden uitgesloten (zie fig. 8).

Fig. 8: opening die leidt naar een holte

Conclusie vleermuizen

Geschikte verblijfplaatsen voor vleermuizen zijn in het plangebied aanwezig, zowel voor gebouwbewonende als boombewonende soorten. Als foerageergebied heeft het plangebied waarschijnlijk een functie welke echter ook na de ontwikkelingen weer aanwezig zal zijn. Daarbij zijn er in de directe omgeving voldoende foerageergelegenheden. De Stompwijkstraat vormt een lijnelement tussen twee parken (die als belangrijk foerageergebied kunnen worden gezien), maar heeft een onderbreking. Dit lijnelement kán worden gebruikt als vaste vliegroute van vleermuizen. Echter lopen parallel aan deze straat meerdere ondoorbroken lijnelementen die buiten de plannen vallen. Er zijn hierdoor ruimvoldoende (betere) alternatieven voor vleermuizen om tussen deze twee parken hun weg te vinden (zie fig. 9).

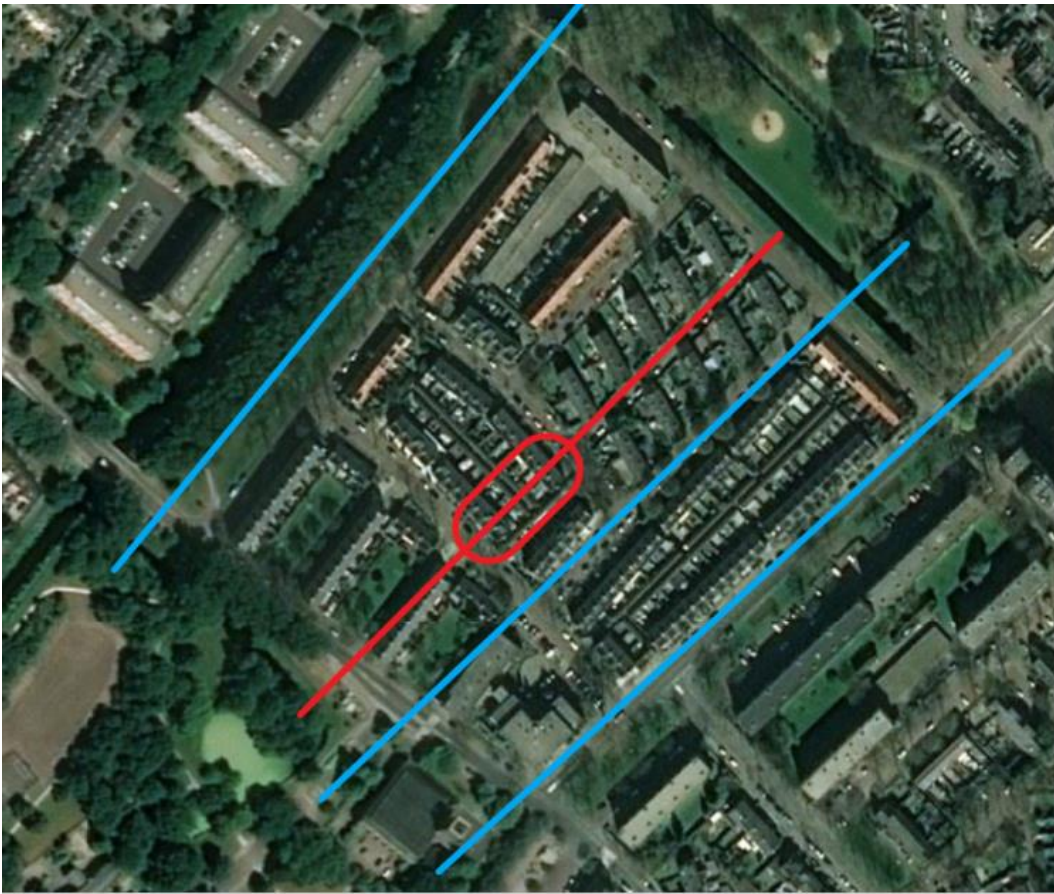

Fig. 9: de rode lijn is boven de ovaal de Stopmijckstraat, de ovaal is een 'blokkade' van huizen. De blauwe lijnen vormen aannemelijke (eventueel alternatieve) vliegroutes tussen de beide parken.

Op basis van het bovenstaande is het niet uitgesloten dat de voorgenumen werkzaamheden negatieve effecten hebben op vaste rust- en/of verblijfplaatsen van vleermuizen. Een nader onderzoek naar vleermuizen moet uitwijzen of de vleermuizen de huizen en de boom gebruiken als zomer, kraam en/of paarverblijf.

5.2 Grondgebonden zoogdieren

Resultaten bureauonderzoek

Op basis van verspreidingsgegevens kunnen bunzing (*Mustela putorius*), wezel (*Mustela nivalis*), hermelijn (*Mustela erminea*) en steenmarter (*Martes foina*) voorkomen in het plangebied. Ze zijn niet gebonden aan een bepaald landschapstype maar hebben een voorkeur voor een kleinschalig (cultuur-) landschap. Een vereiste is wel dat er voldoende dekking aanwezig is, bijvoorbeeld in de vorm van bosschages, houtstapels of heggen. De soorten komen ook wel voor in een groene bebouwde omgeving. Als verblijfplaats gebruiken ze onder meer houtstapels, oude hopen van muizen, ratten en konijnen. Voor bunzing, hermelijn en wezel hoeft in Zuid-Holland geen ontheffing te worden aangevraagd.

De steenmarter (*Martes foina*) is bezig met een opmars naar het westen van Nederland. Tijdens het veldbezoek moet worden vastgesteld of het biotoop in het plangebied geschikt is voor deze soort.

Resultaten veldbezoek

Tijdens het veldbezoek zijn geen zoogdieren of sporen van beschermde zoogdieren waargenomen. Er is geen mogelijke schuilplaats voor een steenmarter waargenomen. Verblijfplaatsen van beschermde grondgebonden zoogdieren zijn niet waargenomen. Foerageergebied en dekking zijn in het plangebied niet aanwezig.

Conclusie grondgebonden zoogdieren

Tijdens het veldbezoek zijn geen beschermde soorten zoogdieren aangetroffen. Er is geen verblijfplaats voor een steenmarter gevonden. Foerageergebied en dekking zijn in het plangebied niet aanwezig. Het plangebied biedt geen geschikt biotoop voor beschermde zoogdieren. Voor eventueel aanwezige algemene zoogdieren geldt de zorgplicht (zie §6.1).

5.3 Vaatplanten

Resultaten bureauonderzoek

Op basis van verspreidingsgegevens kan Stofzaad voorkomen (*Monotropa hypopitys*). Stofzaad groeit op beschaduwde plaatsen op vrij vochtige tot droge, voedselarme, kalkhoudende grond. Vaak op plekken met nauwelijks andere ondergroei (zand, soms leem of mergel). Stofzaad parasiteert op de wortels van houtige planten. Ze komt voor in bossen, zeeduin (Kruipwilg- en duindoornstruweel en oude landgoedbossen aan de binnenduinrand).

Resultaten veldbezoek

Beschermde vaatplanten zijn tijdens het veldbezoek niet aangetroffen. De grotendeels bestratte tuinen in het plangebied bieden geen plaats aan beschermde soorten vaatplanten. Een aparte soortgroep vormen muurplanten, ook deze zijn niet aangetroffen. De voegen van de muren in het plangebied zijn intact waardoor muurplanten geen kans krijgen zich hier te vestigen. Geconstateerd is dat het biotoop, ongeschikt is voor beschermde vaatplanten.

Conclusie vaatplanten

Geconcludeerd kan worden dat de afwezigheid van beschermde vaatplanten de ontwikkelingen niet in de weg staan.

5.4 Vogels

Resultaten bureauonderzoek

In de verspreidingsgegevens worden over de afgelopen drie jaar meerdere vogelsoorten genoemd. Huismus (*Passer domesticus*), gierzwaluw (*Apus apus*) en andere soorten waarvan het nest jaarrond beschermd is, worden gemeld in Wassenaar. In de bomen zouden soorten met een jaarrond beschermd nest als buizerd (*Buteo buteo*) hun nest kunnen hebben.

Resultaten veldbezoek

In en in de nabijheid van het plangebied zijn tijdens het veldbezoek geen beschermde vogels waarvan het nest jaarrond beschermd is, waaronder huismussen, waargenomen. Wel zijn algemene soorten vogels waargenomen als koolmees, kauw en halsbandparkiet. De eerste rij pannen is bij alle woningen afgesloten zodat huismussen hier geen kans hebben hun nest te bouwen. Bij alle dakvlakken liggen de pannen gesloten tegen elkaar waardoor ook hier huismussen en ook gierzwaluwen geen toegang kunnen vinden. De hoeken van de blokken (zie fig. 6 rechts) zijn (naast voor vleermuizen) ook geschikt voor gierzwaluwen om hun nest te hebben.

In de struiken en bomen binnen het plangebied en in de directe invloedssfeer zijn geen nesten van jaarrond beschermde vogels als buizerd aangetroffen. Het is wel aannemelijk dat algemene soorten vogels broeden in de bomen, struiken en heggen van de tuinen en openbaar groen.

Conclusie vogels

Het plangebied heeft wellicht een functie voor gierzwaluwen, een broedvogel waarvan het nest jaarrond beschermd is. In het gebied zijn openingen op de hoeken van de blokken die geschikt zijn voor gierzwaluwen aangetroffen (zie fig. 6 rechts). Huismussen zijn in het gebied niet gesignaleerd, zij hebben door de afgesloten pannen, geen ruimte in het plangebied om tot broeden te komen. Een nader onderzoek naar gierzwaluwen, naar de aanwezigheid van deze soort met jaarrond beschermde nesten, moet aantonen of uitsluiten of zij in het plangebied nestelen.

Het is aannemelijk dat andere algemene soorten in het plangebied, of binnen de versturende invloedssfeer van de werkzaamheden, gaan broeden. Voor deze algemene soorten geldt de zorgplicht, zie §6.2. Het advies is om al het groen voor aanvang van het broedseizoen te verwijderen om te voorkomen dat algemene soorten vogels tot broeden kunnen komen.

Indien dit niet mogelijk is en er met de werkzaamheden wordt gestart in het broedseizoen, dan moet door een ecooloog voorafgaand aan de werkzaamheden worden nagegaan of verstoring van broedvogels plaatsvindt. De werkzaamheden uitvoeren buiten het broedseizoen kan wel. Ook is er de mogelijkheid om voor het broedseizoen te starten met de werkzaamheden en deze constant te laten voortduren (weekenden uitgezonderd), waardoor door de verstoring door de werkzaamheden vogels niet in het plangebied tot broeden zullen komen.

De Wet natuurbescherming biedt bescherming aan alle van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn. De nestbescherming geldt voor alle in gebruik zijnde nesten gedurende het broedseizoen en voor een beperkt aantal soorten jaarrond. Iedere in gebruik zijnde nest is beschermd. Voor het broedseizoen geldt geen vaste periode, globaal wordt uitgegaan van half maart tot half augustus.

Indien de werkzaamheden starten tijdens het broedseizoen, moet door een ecooloog voorafgaand aan de werkzaamheden worden nagegaan of verstoring van broedvogels plaatsvindt.

5.5 Amfibieën en reptielen

Resultaten bureauonderzoek

Wat betreft in Zuid-Holland beschermde amfibieën komt in Wassenaar alleen de rugstreeppad (Epidalea calamita) voor. Rugstreeppadden zijn warmteminnend en komen daarom vooral voor in gebieden waarvan de bodem vaak sterk opwarmt en waarin ze kunnen graven. De rugstreeppad is vooral een soort van terreinen met een hoge natuurlijke of door mensen ingebrachte dynamiek. Braakliggende bouwterreinen, groeven en zand- en kleiafgravingen, (rivier)duinen en uiterwaarden vormen een ideaal leefgebied voor de rugstreeppad. Vaak is er een goed vergraafbare bodem aanwezig en is bouw materiaal om onder te schuilen een voorwaarde. Water dat snel opwarmt moet eveneens in de buurt zijn.

Zandhagedis (Lacerta agilis) is het enige beschermde reptiel dat in de natura 200 gebieden op > 2 km afstand voorkomt. De zandhagedis prefereert halfopen zandige situaties met enige vorm van dekking. Voor het leggen van eieren kiezen de vrouwtjes zonnige, onbegroeide zandige plekken. De eitjes worden op 5 tot 20 cm diepte ingegraven. De warmte van de zon zorgt dan voor verdere ontwikkeling van de eieren. Zo'n biotoop wordt in het plangebied niet verwacht.

Resultaten veldbezoek

Rugstreeppadden houden van omgewoelde zandgrond en rommelige terreinen met ondiepe poeltjes. Het plangebied betreft een tiental huizenblokken met tuinen die grotendeels zijn bestraat. De bodem bestaat niet uit zand. Het water in de omgeving is diep en warmt daarmee onvoldoende snel op. Daarnaast hebben de waterpartijen geen natuurlijke oevers, waardoor amfibieën het plangebied niet kunnen bereiken. Geconstateerd is dat het plangebied daarmee geen geschikt biotoop voor rugstreeppad en zandhagedis vormt.

Conclusie amfibieën en reptielen

Beschermde amfibieën en reptielen kunnen op basis van biotoop worden uitgesloten. Nader onderzoek naar deze diersoorten is niet noodzakelijk. Voor eventueel voorkomende algemene soorten amfibieën geldt de zorgplicht (zie §6.1).

5.6 Overige beschermde soorten

Resultaten bureauonderzoek

De soortgroep vissen is niet onderzocht, omdat watergang ontbreekt.

De verschillende soorten libellen, vlinders, insecten en andere ongewervelden die vermeld worden in de Wet natuurbescherming zijn aanwezig in een ander verspreidingsgebied en biotoop dan het plangebied. Meldingen van deze soorten in het plangebied zijn er niet, het verspreidingsgebied ligt buiten het plangebied.

Resultaten veldbezoek

Het plangebied betreft een aantal huizenblokken en grotendeels betegelde tuinen. Er zijn geen watertjes en waardplanten aanwezig. Tijdens het veldbezoek is vastgesteld dat het biotoop ongeschikt is voor beschermde soorten libellen en vlinders.

Conclusie overige beschermde soorten

Met beschermde ongewervelde diersoorten hoeft op grond van biotoop en verspreidingsgegevens geen rekening gehouden te worden.

5.7 Bomen

Er zijn bomen in het plangebied aanwezig. Volgens www.omgevingsloket.nl, is voor het kappen van bomen in de gemeente Wassenaar een omgevingsvergunning nodig.

6. Effecten, verplichtingen en aanbevelingen

Uit bureaustudie en biotooptoets is naar voren gekomen dat het mogelijk is dat met de plannen vaste rust- en verblijfplaatsen of belangrijk leefgebied wordt aangetast van de in de Wet natuurbescherming beschermde vleermuissoorten. Ook is de aanwezigheid van jaarrond beschermde nestlocaties van gierzwaluwen niet uit te sluiten.

Vleermuizen

Nader onderzoek is nodig om het voorkomen van vleermuizen met zekerheid vast te stellen, dan wel uit te sluiten. Tijdens het uitvoeren van vleermuisonderzoeken wordt gewerkt volgens het landelijk vastgestelde vleermuisprotocol (opgesteld door Gegevensautoriteit Natuur, Zoogdiervereniging en Netwerk Groene Bureaus, 2017) en zal worden beoordeeld in hoeverre het plangebied een functie heeft als vaste rust- en verblijfplaats voor vleermuizen.

Vaste rust- en verblijfplaatsen kunnen voor vleermuizen meerdere functies bezitten, namelijk als:

Zomerverblijfplaats: 15 april-15 augustus;

Kraamverblijfplaats: 15 mei-15 juli;

Paar- en zwermverblijfplaats: 15 augustus-1 oktober;

Winterverblijfplaats: vlak voor of vlak na de winter (periode afhankelijk van de weersomstandigheden).

In het geval daadwerkelijk vleermuizen aanwezig zijn in het plangebied, dan is een ontheffing noodzakelijk, deze moet worden aangevraagd. Hiervoor dienen ten eerste tijdelijke (mitigerende) maatregelen genomen te worden. Elke verblijfplaats dient minimaal één jaar voor het ingaan van de werkzaamheden in viervoud te worden gecompenseerd. Bijvoorbeeld een paarverblijf in een zijgevel die wordt gekapt kan worden gemitigeerd door het ophangen van vier paarverblijfkasten in de nabijheid van het plangebied.

Ten tweede moeten in de vernieuwbouw permanente (compenserende) maatregelen worden genomen. Ook dit dient in viervoud te geschieden. Bijvoorbeeld voor een gebouw dat gesloopt gaat worden waarin een kolonie dwergvleermuizen heeft gezeten worden in de nieuwbouw minimaal vier compenserende vleermuis kraamverblijven ingebouwd.

De planning voor een plangebied waarin vleermuizen verwacht kunnen worden kan dan als volgt uitpakken:

Het nader onderzoek loopt tot oktober 2020. In oktober wordt de vergunning aangevraagd. Tevens worden in oktober de mitigerende maatregelen genomen.

De daadwerkelijke werkzaamheden in het plangebied kunnen dan, indien de vergunning wordt verleend, plaatsvinden vanaf oktober 2021.

Vogels

Een nader onderzoek naar gierzwaluwen is noodzakelijk om de aanwezigheid van jaarrond beschermde nesten van deze vogels in het plangebied met zekerheid vast te stellen of uit te sluiten. Tijdens het uitvoeren van onderzoeken wordt gewerkt volgens het landelijk vastgestelde protocol (opgesteld door Gegevensautoriteit Natuur, Zoogdiervereniging en Netwerk Groene Bureaus, 2017). Voor gierzwaluwen bestaat het nader onderzoek uit drie veldbezoeken voor zonsongang tussen 1 juni – 15 juli 2020, waarvan minimaal 1 keer tussen 20 juni en 7 juli (jongen aanwezig).

Indien nestlocaties worden vastgesteld dan moet in het verbouwde object per aangetroffen nest, minimaal één op één gecompenseerd worden. Wanneer gierzwaluwen daadwerkelijk worden aangetroffen kunnen door de bouwperiode mitigerende maatregelen noodzakelijk blijken.

Uit bureaustudie en biotooptoets is tevens naar voren gekomen dat het mogelijk is dat algemene soorten vogels in het plangebied gaan broeden. Zie hiervoor §6.2.

De zorgplicht van de Wet natuurbescherming is altijd van toepassing. Hieronder wordt geadviseerd hoe aan deze zorgplicht invulling kan worden gegeven.

6.1 De zorgplicht zoals weergegeven in artikel 1.11

1. Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving.
2. De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in elk geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor een Natura 2000-gebied, een bijzonder nationaal natuurgebied of voor in het wild levende dieren en planten:
 - a. dergelijke handelingen achterwege laat, dan wel,
 - b. indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden gevergd, de noodzakelijke maatregelen treft om die gevolgen te voorkomen, of
 - c. voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk beperkt of ongedaan maakt.
3. De verboden, bedoeld in het eerste lid, onderdelen a, en b, zijn niet van toepassing op de bosmuis, de huisspitsmuis en de veldmuis voor zover deze dieren zich in of op gebouwen of daarbij behorende erven of roerende zaken bevinden.

Zodra een in het wild levend dier wordt aangetroffen tijdens de werkzaamheden kan deze worden gevangen en direct worden overgeplaatst naar een geschikte habitat in de nabijheid van het plangebied.

6.2 De zorgplicht specifiek voor vogels in artikel 3.1

1. Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.
2. Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
3. Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.
4. Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.
5. Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Indien de werkzaamheden starten binnen het broedseizoen, mogen deze pas uitgevoerd worden indien vooraf door een deskundig ecoloog is vastgesteld dat geen verstoring van broedvogels zal plaatsvinden. Tot de mogelijkheden behoort aanvangen voor het broedseizoen en doorwerken met continue verstoring tijdens het broedseizoen, zodat vogels niet tot broeden komen. Eveneens is het mogelijk in het broedseizoen te starten als het gehele gebied ongeschikt is gemaakt voor broedvogels.

6.3 Overzicht van onderzochte soortgroepen en onderzoeksresultaten

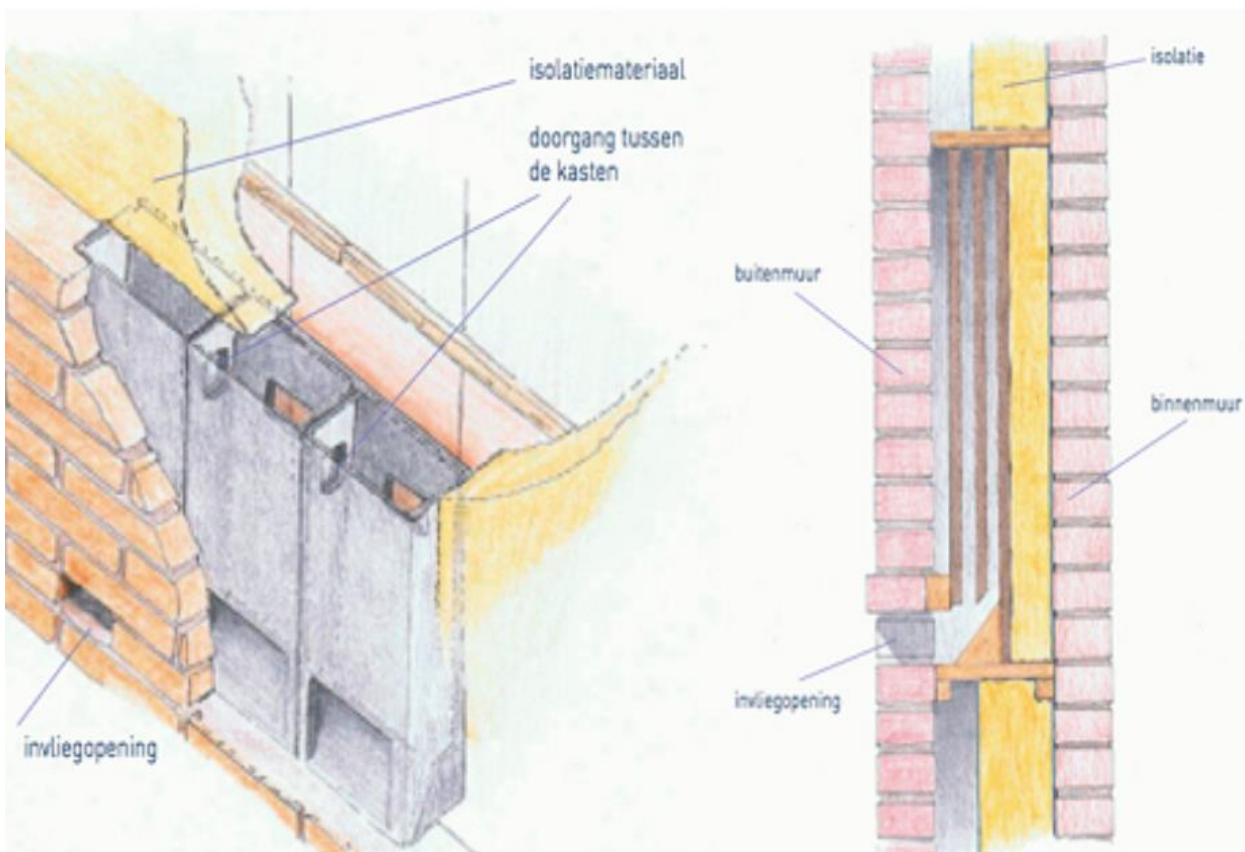
Soort(groep)	Ingrep verstorend	Nader onderzoek	Ontheffing	Bijzonderheden/ opmerkingen
Vleermuizen	Mogelijk	Ja	Mogelijk	Nader onderzoek naar de functie van het plangebied voor vleermuizen is noodzakelijk.
Grondgebonden zoogdieren	Nee	Nee	Nee	Geen beschermde soorten aanwezig.
Vogels	Mogelijk*	Ja	Mogelijk	* Nader onderzoek naar de aanwezigheid van jaarrond beschermde nesten van gierzwaluwen is noodzakelijk om de aanwezigheid met zekerheid vast te stellen of uit te sluiten. Én wanneer in het broedseizoen wordt begonnen met de werkzaamheden dient door een deskundig ecooloog een broedvogelcheck te worden uitgevoerd voor algemene soorten.
Amfibieën en reptielen	Nee	Nee	Nee	Geen beschermde soorten aanwezig.
Vaatplanten	Nee	Nee	Nee	Geen beschermde soorten aanwezig.
Overige soorten	Nee	Nee	Nee	Geen beschermde soorten aanwezig.

Geadviseerd wordt om de onderzoeksresultaten voor te leggen aan het bevoegd gezag om na te gaan of zij kunnen instemmen met de onderzoeksresultaten en bovengenoemde conclusies.

6.4 Aanbevelingen

Naast de consequenties die voortkomen uit de Wet natuurbescherming geven wij in relatie tot de voorgenomen (ver) nieuwbouw de volgende aanbevelingen met als doel de ecologische structuren in de omgeving te versterken.

Voor vleermuizen zouden open stootvoegen aangebracht kunnen worden in muren, of vleermuiskasten kunnen worden geplaatst in de spouw of tegen de muur op >2,5 meter hoogte in nieuw te bouwen woningen. Eveneens kunnen vleermuisstenen worden ingemetseld (foto links boven). Zie literatuurlijst voor vermelding naar brochure vleermuisvriendelijk bouwen.

Vrijwel onzichtbare inbouw van vleermuisstenen en technische informatie over de plaatsing daarvan.

- er kunnen neststenen worden aangebracht ten behoeve van huismussen en gierzwaluwen (foto's rechtsboven en links midden). Deze beschermde soorten verliezen steeds meer nestmogelijkheden.

- voor huismussen blijken uit onderzoek zogenaamde mussenvides (onderste foto's) uitstekend te functioneren als nestplaats. Deze zijn gemakkelijk en relatief goedkoop in te bouwen in nieuwe woningen.

Huismussen hebben schuilplaatsen in de directe omgeving van het nest nodig. Hiervoor kunnen bomen en/of struiken worden aangeplant. Een kleine plaats waar een zandbad genomen kan worden door de huismus moet ook aanwezig zijn.

- het planten van bomen en struiken voor vogels en vleermuizen verdient aanbeveling. Het beste zijn, ecologisch gezien, inheemse bes- en bloemdragende struiken en planten. Een haag van meidoorn, lijsterbes en liguster langs de rand van het plangebied zorgt voor schuil- en foerageermogelijkheden voor vele soorten dieren.

-Voor de onder druk staande soortgroep insecten/ bijen kunnen aan de rand van het plangebied insectenhôtels worden gecreëerd.

Voorbeelden va insectenhôtels

Checklist groen bouwen

Verstedelijking draagt bij aan het verlies van biodiversiteit, maar de bouw biedt ook kansen. Voor sommige dieren zijn onze steden en dorpen zelfs het belangrijkste leefgebied. Daar kan iedereen een steentje aan bijdragen.

Met de Checklist Groen Bouwen kan iedere bouwonderneming, architect of projectontwikkelaar zijn projecten en ontwerpen natuurvriendelijker maken. Het beantwoorden van enkele simpele ja/nee vragen leidt tot eenvoudige soortbeschermingsmaatregelen.

<https://www.checklistgroenbouwen.nl/>

Literatuur en bronvermelding

Atlas van de Nederlandse vleermuizen, Limpens e.a. KNNV 1997

Bats of Britain and Europe, C. Dietz en A. Kiefer, Bloomsbury 2016

www.vleermuis.net, voor up-to-date kennis van vleermuizen

Kennisdocument Gewone dwergvleermuis *Pipistrellus pipistrellus*, versie 1.0, juli 2017, BIJ12

Kennisdocument Gierzwaluw *Apus apus*, versie 1.0, juli 2017, BIJ12

Creemers, R.C.M. & J.J.C.W. van Delft (RAVON)(Redactie) 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland

Kennisdocument Rugstreeppad, *Bufo calamita*, Versie 1.0, juli 2017, BIJ12

Stichting RAVON: www.ravon.nl

Nederlandse Oecologische Flora. Wilde planten en hun relaties. Weeda e.a. 1985-1994

Verspreidingsatlas planten. 13 mei 2014, <http://www.verspreidingsatlas.nl/planten>

SOVON Vogelonderzoek Nederland: www.sovon.nl

Vereniging Vogelbescherming: www.vogelbescherming.nl

Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep, Ministerie van LNV, 2009

Atlas van de Nederlandse Zoogdieren, Zoogdiervereniging 2016, S. Broekhuizen et al.

<https://www.vleermuis.net/bescherming/vleermuisvriendelijk-bouwen>

Bijzonder Berkheide, Werkgroep Berkheide/ Stichting Berkheide Coepelduijnen Katwijk. G. van Ommering, G. van der Bent en R. van Rossum (red.) 2017